

פרוטוקול מס' 14/ג

מישיבת ועדה-הכנסת ביום שלישי, ה'
בשבת חשי"ד (12.1.1954) בשעה 8.30

נ ו כ ה ו :
ב. מינץ - סגן יו"ר הכנסת
י. קלפצנבג - " " " " " "

חברי-הוועדה:

- ד. בר-רב-האי - היו"ר
- י. אורי
- ב. אזניה
- ע. איכילוב
- מ. ארם
- ש. בכה
- ה. ברגר
- א. ברמן
- י. הררי
- א. וילנסקה
- סאלח חסן ח' ניפס
- ק. כהנא
- ש. לורנץ
- ע. מימון
- מ. נורוק
- א. רזיאל-נאור
- א. סטופ
- ר. פלדמן
- א. רימלט
- י. רפאל
- י. שפירא

מוזמנים:

- שר המשפטים פ. רוזן
- ח. ליאור - מזכירו של יו"ר הכנסת.
- מ. רוזטי - מזכיר הכנסת
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת.

ח ס ר ו :
סיף אדין אלזועבי
ר. צברי

- א. סדר-היום: שאלה שנחעזרה בוועדה-החוקה בשעת דיון בחוק עונש מוות - הצעת חב' הכנ. הררי לכלול בסעיף 3 את העבירה "הטיפה נגד כופר"
- ב. שאלת ההתיקרות שהועלתה כהצעה לסה"י של חב. הכנ. סנה ווילנסקה - העברה לוועדה מתאימה
- ג. בקשתה של סיעת תרות לדון מחדש בענין הפרסומים בעתונים בקשר למקח וממכר בין ה"ה כהנא-גולדראט על חברות בכנסת

עמ' 3 - 2

3 "

16 א-3

א. שאלה שנתעוררה בוועדת החוקה בעת דיון בחוק ביטול עונש מוות -
הצעת חבר-הכנסת הררי לכלול בטעיף 3 את העבירה "חטיפה נגד כופר" X

היו"ר ד. בר-רב-האי:

קיבלתי את המכתב הבא מאת יו"ר ועדת החוקה:

"בישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט מאיום, בה בדונה הצעת החוק לביטול עונש מוות, הציע חבר-הכנסת הררי בטעיף 3 להוסיף על היוצאין מן הכלל המנויים בטעיף את העבירה "חטיפה נגד כופר". הונעה דעה כי אי-אפשר להכניס הצעה לבטל את עונש המוות על עבירה שאינה עבירה לפי החוק ושאינן מוטל עליה עונש מוות. אבקשך להביא את הדבר לדיון בוועדת הכנסת ולהודיעני את החלטתה."

י. הררי:

לטוטר להוסיף שוועדת הכנסת דנה בעניינים אלה של נושא חדש או לא נושא חדש באותה דרגה של בית-דין, אשר צריך לקבוע באופן אוניקסטיבי לגמרי אם ההצעה היא באותו הנושא או בנושא אחר, ומבלי לחוות דעה לגופו של עניין. כל אחד בוועדה רשאי להתנגד להצעה, ובכל זאת לומר שהיא אינה מהווה נושא חדש.

ועדת החוקה דנה בחוק-ביטול עונש מוות וכמעט לכל חברי הוועדה אין שמץ של ספק שהחוק לא ייקרא בשם זה. החוק מתיר עונש מוות במקרים מסויימים וישנן הצעות רבות בקשר למקרים האלה.

מכיוון שדנים בבעיה זו, ולא תהיה לנו עוד הזדמנות לדון בה, אני טוען שמקרים של חטיפת ילדים תמורת כופר, מהווים עבירה חמורה שיש להטיל עליה עונש מוות. אני התושמתי בעיקר, בשעת ביקור באסדיקה, מטסיפתו של ילד בן שש, שלאחר ששולם בשבילו כופר של יותר מחצי מיליון דולאר, נתברר שהיה הרוג. איש לא יוכל לערוב לנו כי במדינתנו לא יקרו דברים כאלה. לעצם העניין יכולים החברים להצביע נגד ההצעה. אך לא יתכן לומר שההצעה חורגת מן הנושא הנדון.

עלי עוד להוסיף ולומר שהוועדה דנה בשינויים של ההגדרה "בגידה", אשר עליה יוטל עונש מוות. היא מכניסה לחוק הגדרות של בגידה שלא היו בה עד כה, ולעומת זאת מוציאה הגדרות אשר היו קיימות עד כה.

עניין הנושא החדש בא כדי למנוע אפשרות של הצעות שאין להן כל קשר לנושא הנדון. אך לא יתכן ליצור מיטת סדום שכזו, שבכלל אי-אפשר יהיה להציע הצעות.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

בהעדרו של יו"ר ועדת החוקה ברצוני להסביר לחברי ועדת הכנסת את העניין. בוועדת החוקה לא דנים על הקלת עונש מוות, אלא על ביטולו באותם המקרים אשר החוק הקיים קובע עונש מוות. לא יכולה לבוא הצעה להטיל עונש מוות על פשע שהחוק אינו קובע בשבילו עונש. תיקון כזה יכול להיות מוצע לחוק הפלילי. על כן לא ראתה ועדת החוקה אפשרות לדון בהצעתו של חבר-הכנסת הררי.

י. הררי:

אם כך הוא הדבר - מדועי יכולה הוועדה להרחיב את המושג "בגידה"? (היו"ר: על בגידה מוטל עונש מוות.) ושנית, אם יוחלט שזה נושא חדש - האם אתה מסכים שזה יחול גם על המושג "בגידה"?

היו"ר ד. בר-רב-האי:

זוהי שאלה הפוטטית.

ועדת הכנסת

12.1.1954

שאלה שנתעוררה בוועד החוקה
בשעת דיון בחוק ביטול עונש מוות

ח.מ.

ב. אזניה:

אני תוסך בדעתו של היו"ר שבהצעתו של חבר-הכנסת
הררי להטיל עונש מוות על דבר שאינו קיים בחוק,
יש נושא חדש. אך אינני יכול לומר שהחלטה כזו חלה רק על ענין החסיפה ואינה
חלה על הרחבה של המושג "בגידה".

א. רזיאל-נאור:

השאלה היא, אם אפשר להכניס בחוק דבר שאינו בו
מלכתחילה. אך אם אפשר להרחיב את הידיעה של החוק
ולהכניס בו סעיפים ומושגים אחרים שלא היו בו קודם, כגון עבירה בגד המדינה
ובגידה בטולדת, הרי אי-אפשר לומר שאין להכניס שינויים אחרים באותו כיוון.
אני מקבלת את הדעה שהחוק צריך להיות כפי שהבנו, מבלי שתהיה אפשרות להכניס
בו דברים חדשים.

אם להכנס לעצם הענין אני בדעה שברגע שמניחים
את שיפוט דיני נפשות וכורכים את זה במושגים של בגידה שיש בהם איזון שהיא
יכולת להכניס דברים פוליטיים, בוודאי שיש להרשות את הדברים האלה כאשר הם
נוגעים בבטיח אנושית.

היו"ר ד. בר-דב-האי:

אני מעמיד להצבעה את השאלה אם הצעתו של חבר-הכנסת
הררי מהווה נושא חדש או לא.

ה ו ח ל ט

הצעה להטיל עונש מוות על עבירה
שאין עליה עונש מוות בחוק הקיים,
מהווה נושא חדש לגבי חוק ביטול
עונש מוות.

ב. שאלת ההתיקרות שהועלתה כהצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת מ. טבה
דא. וילנבסקה:

היו"ר ד. בר-דב-האי:

עלינו להחליט לאיזו ועדה להעביר ענין זה.
במליאת הכנסת הושמעה הצעה של ועדה משותפת
מוועדת הכספים וועדת הכלכלה.

י. הררי:

אני מציע להעביר את הענין לוועדת הכלכלה.

י. אורני:

אני מציע את ועדת הכספים.

ה ו ח ל ט

להעביר את שאלת ההתיקרות
שהועלתה לדיון כהצעה לסדר-היום
במליאת הכנסת - לוועדת הכלכלה.

ג. בקשתה של סיעת הדרת לדרן מחדש בענין המינוחים בעתונות ובקשר
למספר וכמות גיון ה"ח כחשב-גודלראש על חבורת הכנסת:

הגנרל ד. בר-רב-האי: חברת-הכנסת רוזאל-נאור ביקשה לדרן מחדש
בענין גולדראט-כהנא. אני מציע לקבל
את דרישתה זו, ולכלול את הסעיף הזה בסדר-היום.

לפני שנתחיל בדיון, עלי לומר כי הומתעתי
כשבוע שעבר, כאשר קראתי בעתונות ציטוט של דברים משישיבת ועדת-הכנסת.
התקבן שלנו קובע שישיבות הוועדות אינן פומביות. תמיד נהגנו
למסור את החלטות שנתקבלו בישיבות הוועדה, אך לא את מהלך הדיונים.
הייתי רוצה שבסעיף גם להבא לנהוג בדרך זו ולא נפרסם פרטים על הנעשה
בוועדות.

חברת-הכנסת רוזאל-נאור תנסה את דרישתה לחדש
את הדיון.

א. רוזאל-נאור: ברשות היושב-ראש פניתי בכתב וביקשתי לחדש
את הדיון בשאלה בגלל כמה נימוקים. ראשית,
מפני שלפי הרגשתי האישי הענין אינו יכול להתייחס כפי שהתייחס.
הענין מכה גלים בציבור והביקורת ביקורת לא רק על שני אנשים ששמותיהם
נזכרים - ושאינני מעמידה את שני האנשים הגולה בדרגה שווה - אבל
הבקורת מתחלת על הכנסת עצמה והיא גורמת דעה גדולה, אולי יותר מאשר
לאנשים ששמותיהם נזכרים בכל הענין הזה או לסיעה ששמה מעורב בכל
הפרשה הזאת; היא גורמת דעה גדולה ביותר לעצם המושג של "כנסת", "בכירי
העם", וצריך למצוא מוצא מן הסבך הזה.

בישיבה הקודמת ניסיתי, כמו חברי-כנסת אחרים,
- גם מותר לומר את הטלה הזאת - להשפיע על נציגי סיעת פועלי אגודת
ישראל, שהם מרצונם יסכימו לוועדת-חקירה או לצורה של חקירה. לצערי
הרב הסיעה לא ראתה לנכון, באותה ישיבה, להסכים לכך. אסור לדעתי
לחשוב שקביעת חקירה זו סנקציה לגבי הענין. זו אפשרות לטהר את כל
הערפל הזה שהשתרר מסביב לכנסת, שזאת אפשרות של יציאה בכבוד לאותם
האנשים שהם ממונן בוגעים בדבר.

יש עוד נימוק אחד, שאינן מן הנימוקים הקלים.
כסוף הישיבה הקודמת, מ"ם היושב-ראש העמיד את השאלה להצבעה זו מול
זו. היו בעצם 3 הצעות: היתה הצעתו של יו"ר הכנסת, ההצעה הכללית,
שהיתה כעין הודעה של הכנסת שלא יתכן בכלל דבר כזה - לפי ביטוי של
יו"ר הכנסת - מקח וממכר על מנדטים. זה כמובן נתקבל על-ידי כולם.
אחר-כך היתה הפסקה ששמענו את הודעת נציגי סיעת פועלי אגודת ישראל.
ההצעה השלישית היתה לוועדת-חקירה. נראה לי שאי-אפשר היה להצביע
את ההצעה השנייה והשלישית זו מול זו. כי אפילו מבחינה תאורטית
אפשר היה בכלל להצביע בעד שתיהן או בגד שתיהן. לכן, אני מבקשת
לתת אפשרות להצביע על הענין עוד הפעם.

ב. סלינגר: תרשו לי להגיד את דברי שכתבתי:

"יש מפלגות בישראל ובמפלגות ישנן סיעות ויש
גם בפא"י. וקטורת השעות האחרונות של לוח הבחירות לכנסת השנייה הצליחה
סיעה קטנה להוציא מהרוב התחייבות שמקץ שנתיים יינתן המקום בכנסת
לנציג משלה א. גולדראט. משניתתם היתה זו כוונתם הכנה של הרוב בפא"י
ושל הרב כהנא לסלא אחריה. מה קרה בינתיים? נתפרדו הדרכים הציבוריות
והארגוניות שבין הרוב הגדול והסכריע של פא"י לבין מר גולדראט עד
כדי כך שטיעתו נתפוררה ומקץ שנה בערך פורשו ממנו מרבית חבריו באופן
שלא נשאר אלא עם קומץ אנשים, מסש בעד יכתבם - בשל אותה היפרדות
הדרכים.

ב. מיינץ: משנתבענו לדיון מצל הרבנות הראשית בתל-אביב
ניסח ביום י"ב בטבת ש. ז. הוועד הפועל במכתבו
אל הרבנות הראשית את עמדתו בשאלה זו קטטטטים שלהלן:

1. הענין העומד לדיון הוא קביעת נציגותה של
תנועה ציבורית פוליטית במוסד העליון של המדינה. התנועה, באמצעות
הנהגתה הנבחרת, המוסמכת והאחראית, היינו הוועד הפועל, מפקידה את
נציגותה זו בידי אחד החברים שהיא רוחשת לו אימון, שייצג באמורה את דעתה
והשקפתה ורק כל זמן שאותו חבר שהנציגות הופקדה בידו נהנה מאימונה זה
של התנועה. ברגע שחבר-תנועה מסויים איבד אימונה של התנועה, אין היא
מפקידה נציגות בידו ויותר מזה - מבטלת נציגותו במקום שכבר ניתנה לנו

2. מטעים בכל יום הם שתנועות ציבוריות-פוליטיות
מבטלות את יפוי-הכוח של נציגות, שהפקידו בידי אחד מחבריהן ברגע שנשתנו
דעותיו והשקפותיו של אותו נציג וטעה מדרכה של התנועה, שאותה הוא מייצג
במוסד מסויים, היינו, משבשתנה זהותו הציבורית-הפוליטית, הארגונית או
המוסרית של הנציג לעומת זהותה של התנועה, או רובה, שאותה נשלח לייצג -
הוא אומר: איבד אימונה של התנועה, אלא שבמקום שאותו נציג תופס בידו
מנדט במוסד מסויים ואין המוסד מוכן או אינו יכול להוציא לפועל את ביטול
יפוי-הכוח של נציגות, שהלה הביא בשעת כניסתו, הציגו בשאר כאוורופאטור
יושב במוסד ההוא עד תום תקופת הכהונה של הכב המוסד, מבלי שייחשב האיש
בעיני עצמו, בעיני חברי התנועה שייצגם עד שעת הביטול ובעיני הציבור
בכללו, נציג של אותה התנועה. המקרה האחרון מסוג זה נרשם זה לא כבר
בנציגה של אחת התנועות הציבוריות בעירית תל-אביב. קדמו לו מקרים רבים
במוסדות אחרים ובכנסת.

3. אבל איש לא העלה מעולם בדעתו, שתנועה
ציבורית-פוליטית תישלח אדם, שחלל להיצג אותה עקב שינוי בזהותו
ובציונו הציבוריים, עקב איבוד האימון בו, בשליחות מו עמו במוסד
כלשהו - והיו ההסדרים הקודמים אשר יהיה, - כדי לעשותו אוורופאטור במקום
שאין כוחו מגיע להיות שכזה בתורת מוחזק. יהא זה נובד במידה שונה את
ההגיון הפשוט ואת ההגיונות ואת המוסר הציבורי האלמנטארי.

עד כאן המכתב של הוועד הפועל מייב בטבת בנקודה
זו.

אנסיף שהבמקומו זה הסתמכה גם על חוות דעתם של
רבנים גדולים מבחינת ההלכה.

כשאסרתי בשבוע שעבר כאן בוועדת-הכנסת, "שלא
ניתן ולא יינתן ולא הובטח שום פיצוי בעד המנדט בכנסת", היתה זו איפוא
האמת לאמתה, האמת הגמורה והשלימה. איש מאתנו גם לא יכול היה פשוט
להעלות בדעתו, שרצון לאוורופציה זכאי או ראוי לגמול או לפיצוי כלשהו
מבחינתנו כך, ומטילא מבחינת הכנסת ומעמדה. זה היה עיקרון של
הוועד הפועל של פא"י: אין למסור שליחות מטעם התנועה לאדם שאינו יכול
עוד בשום פנים לייצג איזה שהוא חלק של התנועה בר חשיבות כלשהי.
עיקרון זה כוחו היה יפה לא רק לגבי האיש שבא בתביעה. בתוקף העיקרון
הזה הטילה התנועה בכל מלוא משקלה על הרב כהנא להוסיף ולייצג אותה
קודם כל מתוך אימון מלא בו והשנית, כדי לסנוע ייצוג חסר-סמכות לחלוטין.
כאן המקום לציין, שאם יש בכנסת הזאת אדם שקיבל פעם אחר פעם את יפוי
הכוח המחודש מטעם בוחריו לאחר הבחירות הכלליות, הרי זה חברנו הרב
כהנא. לולא דרישתם הנמרצת ובמפגיע מטעם כל מוסדות התנועה והמוני אצט
הסובי חברה מהשורה, בעיר ובקיבוץ, כי אז היתה השאלה נפתרת בדרך הקלה
ביותר: אין זה טורד בתנועה, ואני מניח גם לא מחוצה לה, שהרב כהנא
הגיש התפטרותו מהכנסת לוועד הפועל לא אחת בחודשים האחרונים האלה. והיתה
זו התנועה על כל מוסדותיה שהטילה עליו בכל פעם את התפקיד מחדש ובכל תוקף
המשמעת התנועתית. ואם מאדיכי לשון ברחוב מציינים להם מיושגי עונג
את הרב כהנא ורוקא את הרב כהנא, כאוחז בצפרניו את הכסא הרי זה לעג
כוזה ומרושע, שרק אריוולוור ז'ורגאליזם המופקר שלנו יכול היה למצוא
הוא, הרב והחלוץ, דרש מאתנו לא אחת לתת לו לחזור לעבודתו החקלאית
לתורתו ולמדעו.

ב. סיני: בטיכוסה של עיקרון א' זה כותב הוועד הפועל במכתבו הנ"ל מיום י"ב בטבת אל הרבנות הראשית בתל-אביב:

"4. כללו של דבר: נציגות של תנועה ציבורית-פוליטית, להבדיל ממשרה משולמת בשכר, אינה זכותו ומנינו הפרטיים של פלוני בתנועה, אלא פקדון מטעם התנועה בידי, פקדון המופקד בידי דם למשך הזמן שהתנועה שולחתו רואה אותו שומר של פקדון בנאמנות וביושר על דעתה ועל-פני הבנתה היא". אג"י ורצה להעיד, שבתוך הוואקאנאליה שקמה בימים האחרונים התירו להם ציבורי-עט מסויימים לכתוב על מושגי פא"י בעניני נציגות, שהם כולם על טהרת הדכוש הפרטי. עמדתה של פא"י כאן במכתב זה שנכתב שבועיים לפני הוואקאנאליה מעמיד את הדברים ואת המושגים שלנו בענין זה על דיוקם."

הוועד הפועל גם קבע עיקרון שני. בהמשך מכתבו מיום י"ב בטבת באמר:

"5. הקובע והמכריע בנוגע לטיב העתה של תנועה ציבורית-פוליטית על נציגות מסויימת מטעמה הוא הגוף הנבחר להנהגתה. במקרה שלנו - הוועד הפועל של פועלי אגודת-ישראל. קביעת נציגות מטעם תנועתנו כמסודות חוץ היא זכותו וחובתו הבלעדית של הוועד הפועל ואין הוא יכול ולא רשאי למסור תפקידו זה לידי אחר."

בוסף גם שבנקודה זו אנו הסתמכנו על חוות-דעת הלכתית מובהקת של רבנים גדולים, מורי הוראה וותיקים שבארץ.

בתוקף עיקרון ב' זה ממשיך הוועד הפועל במכתבו הנ"ל, לאחר שהוא קובע, שאילו היה זה נושא להתדיינות שיפוטית היה הוועד הפועל, ולא הרב כהנא, מופיע כ"צד", הואיל והרב כהנא לא נתן בשעתו את ההתדיינות בתורת פדט אלא כשליחו של הוועד הפועל ובשמו -

"לפיכך אין אנו ולא הרב כהנא יכולים - עם כל הכבוד וההכרה שאנו יוחשיים למע"כ ובית-דינו - להתיצב בענינו זה לפניכם כצד להתדיינות, הואיל והתליצנות זו היא פירושה, שבמנו ילכו לכד, שאת קבוצת נציגותה של תנועתנו בסופר חוץ לעשה, באמצעות פסק-דין לכאן או לכאן, גוף שאיננו הנהגתה הנבחרת והמוסמכת של התנועה."

עם זה הודענו עוד קודם לכן לרבנות הראשית, בתל-אביב, שגם בתוקף עיקרון ב' זה וגם בכוח ההלכה היסודית והפשוטה ש"התובע הולך אחר הנתבע" (כלומר, לבין-דין, שזה האחרון מסכים לו) אנו מציעים, לאחר שהרב כהנא גם אינו מושב תל-אביב, להעביר את הדין להרב ר"מ קארליץ, שבהיותו רבה של תנועת פא"י הוא בחשב כסובן עיקרון ב' הנהגתה הנבחרת והמוסמכת של התנועה". אין צורך להוסיף, שהרב קארליץ ידוע באי-תלותו הצמודה ולא אחת פסק בדברים קשים ביותר בגדר הוועד הפועל וכל מהיגיו גם יחד.

הצעתנו האחרונה נדחתה עוד קודם לכן ועל מכתבו של הוועד הפועל מ"ב בטבת קיבלנו מכתב קצר מאת מזכירו של הרב הראשי אונטרמאן, שכל"ב הרב הראשי אינו מקבל טענותיו של הוועד הפועל ועל הרב כהנא להופיע לדין ביום פלוני.

בישיבה המכרעת שנכנסה לאחר תשובתה של הרבנות הראשית בתל-אביב נתפלגו הדעות אצלנו. היה חלק שאמר, שהואיל ולצדנו ההלכה היסודית "התובע הולך אחר הנתבע" והואיל ובשאר העקרונות אנו מסתמכים על חוות-דעת הלכתית מוסמכת, אנו יכולים לתת לעניינים להתפתח מעצמם. החלק השני והוא הרוב הגדול עם הרב כהנא בראש היתה לו דעה אחרת בענין. וכאן אצטט לכם בערך את דבריו של הרב כהנא:

ב. מינץ:

"אני בטוח ויודע, שהרבנות בתל-אביב יש לה אף היא אסמכתא בהלכה בכל צעדיה. כל מכלול הבעיות ההלכתיות השייך לענין איננו פסקני. בנקודה אחת יש מחלוקת הפוסקים; בנקודה אחרת ההכרעה תלויה בשיקול-דעת ובפירושים מעמיקים. אין כל ספק, שהרבנות בתל-אביב יש לה על מה להסתמך. אבל אני מוכן לרגע להניח, שכל הצדק העניני וההלכתי כולו הוא לצדנו כפי שהורו לנו הרבנים גדולי התורה, והרבנות בתל-אביב שעות בידה ואינה צודקת-עדיין אין אני ואין תנועתנו יכולים לבוא לידי התנגשות עם הרבנות בישראל בסמכות בית-דין. עיקרון א' צודק. אין מקום לאדם מחוסר סמכות ואימון שייצג אותנו בכנסת. ועיקרון ב' צודק. עצמאות התנועה וריבונותה. ועל שניהם יש לנו משלחת הלכתית מוסמכת. אבל שני העיקרונות גם יחד מתמוטטים ונעשים עפר ואפר ברגע שבעסיים נגרמת הפגיעה הקלה ביותר בהנהגת ישראל. כי מה קרה כאן? יש לנו ריב עם גולדראט, מלחמה נגד אוזורפציה אבל מאימתי יש לנו מלחמה או ריב עם הרבנות בישראל? אשר לי, אני עצמי נושא תור רב-~~א~~טבורני שעה לא הכתמתי אתו - אני מוכן לוותר על המנדט, מוכן תמיד כידוע לכם, אני מוכן למשכן את כל אשר לי ואת התנועה כולה ואת כל רכושה ולא לפגוע כמלוא נימה בבית-דין בישראל. פירושו של דבר הוא, שאין עיקרון א' עומד ולא עיקרון ב' אלא אם כן עומד בכל מלוא תקפו ועוזו עיקרון שלישי - והוא: לא תיתכן כל פגיעה בבית-דין שבישראל".

זאת היא מוסריותו של הרב כהנא. זוהי אמת מוסריות עילאית של הרב כהנא, שעליה דיברתי כאן בוועדה-הכנסת בשבוע שעבר. אני מודע, אין זה המוסר של הריבול-ז' ורנאליה ולא של הריבול-ז' ורנאליסטים.

ואני חוזר ואומר: לא ניתן ולא יינתן ולא הובטח שום פיצוי בעד מנדט בכנסת. ידוע לכם מהודעותינו בעתונות, שהוועדה הפנימית ובה גם נציגיו של גולדראט דנה על חניעותו בעד עבודתו בתנועה, תביעות שבזמן היות המלחמה בינינו נטושה מסבע הדברים שעיכבו אותן.

אף גם זאת: רבים התעניינו לדעת מה היה הכוח שהניע את מר גולדראט לבנות על תביעתו. הכוח הזה היה פשוט מאד: באו אצלו אנשי סיעתו הקודמת והודיעו לו, שהם הולכים לבית-הדין להעיד שהוא חדל מזמן לייצג אפילו את הסיעה שלו.

שמעתם את הודעתנו זו, שאינה אלא פירוש-פתר של הודעתנו הקודמת ואני מציע לקבל מחדש את החלטתה של ועדה-הכנסת מן השבוע שעבר.

אני רוצה עוד להוסיף ולקרוא מכתב של גולדראט: "לכבוד מזכירות הוועד הפועל של פועלי אגודת ישראל. בקשר לתביעתי לחברות בכנסת, הנני מודיע לכם שאני מקבל את הצעתו של הח' משה בנימין קליינמן, למסור את כל הענין הזה לוועדה שנבחרה על-ידי המזכירות, המורכבת מהחברים: ר. ארנוביץ, מ.ב. קליינמן, י. ברונר, מ. מורגנשטרן, ואני מקבל עלי למלאות את כל המסקנות של הוועדה הנ"ל בקשר עם הנ"ל". על המכתב חתום א. י. גולדראט.

ולאחרונה, הרי בפניכם פסק-הדין של הוועדה שהוטל עליה ענין זה:

"הוועדה שנבחרה לשם כרוך תביעת הח' א.י. גולדראט בנוגע לחברות בכנסת ולמפיעותיו האחרות לתנועה - באה, לאחר שמיעת הצדדים ולאחר דיון ממצה לידי המסקנות הבאות:

ב. מינץ:

א. מאז הבחירות לכנסת השנייה נשתנו יחסי הכוחות בתוך התנועה, ולכן מחליטה הוועדה שאין להכניס שום שינויים אישיים בהרכב נציגותנו בכנסת ועל חברנו הרב ק. כהנא להמשיך בחברותו בכנסת השנייה עד תום זמן כהונתה.

ב. באשר לתביעותיו הנוספות של הח' גולדראט, לתנועה בקשר לעבודתה בעבר במוסדותיה - מכירה הוועדה עקרונית בסענותיו אלו ומעבירה לוועדה-המנגנון של מזכירות הוועד-הפועל את ברור וביצוע הדבר בהקדם.

ג. למרות דעתה של מזכירות הוועד-הפועל, שתביעה לחברות בכנסת אינה ניתנת לדיון משפטי בכלל - אלא אך ורק התנועה יכולה להחליט על דבר זה - מחליטה הוועדה שעל הוועד-הפועל להחזיר לחבר גולדראט את ההוצאות המשפטיות.

מ. ב. קליינמן, י. ברונר ומ. מורגנשטרן.
על מסקנות אלו חתומים: ר. ארונוביץ,

נוסף על-כך חתמו על המסקנות האלו הח' א. י. גולדראט וכשם מזכירות הוועד הפועל י. פפר - בצינם כי הם שמעו מסקנות אלו ומקבלים אותן על עצמם.

אני רוצה עוד להוסיף שעתונים מסוימים המשמיצים אותנו זה כעשרה ימים לא מצאנו לנכון לפרסם את ההכחשה שלנו. למשל העתון "חרות" כתב שהקופה שלנו שילמה כיום זה וזה לגולדראט סכום מסוים, ורק לאחר תביעה נמרצת מצדנו ואיום של משפט במקרה שלא יפרסמו - הדפיסו היום את ההכחשה שלנו כמכתב למערכת בשלוש שורות שכמעט אין לראותן.

או, למשל, העתון ההגון ביותר בארץ, "הארץ", כתב למחרת הישיבה של ועדה זו שיו"ר הכנסת לא נקט יזמה ואני צלצלתי אליהם וביקשתי לתקן את הדבר - הם לא מצאו לנכון להזכיר זאת אפילו במלה אחת, והדפיסו רק את מכתבו של יו"ר הוועדה ד. בר-רב-האי, אך לא מצאו לנכון לפרסם את הדבר בשמי.

זוהי המוסריות של עיתונות מסוימת בארץ. אין כאן מה לחקור ומה לבדוק. אלא הדברים ואין מה להוסיף עליהם. אני מבקש את הוועדה לקבל את ההחלטה הקודמת.

חברי כהנא רוצה לומר מלים אחדות.

ק. כהנא:
רבותי, אני מתאר לי שמוכן לכם כי לא קל לי לשבת כעת כאן. אני כולי נפגע עד מאד כמשך הימים האחרונים ואני מתאר לי שכל אחד ואחד שהיה במקומי, חלילה, היה בודאי נפגע באותה צורה. וקשה לי גם לדבר כאן.

באתי במיוחד בקשר לפיסקא אחת בנאומו של יו"ר הכנסת, שאני מאד מאד מכבד אותו ואני חושב שזכותו המלאה להטיף לנו מוסר, להראות לנו את הדרך, להגיד לנו איך עלינו להתנהג. לכן, במיוחד נפגע כי ניסוח הדברים, כפי שראיתי אותו בסיכום השבועי של דיוני ועדות-הכנסת, שכנס נאמר לא פחות ולא יותר, אלא: "חבר-הכנסת כהנא, כפי שאומרים העתונים, עמד על זכותו להיות חבר-כנסת ושילם בעד זה 7000 ל"י".

אינני יודע איך אני יכול להסביר ולברר את הדברים שהם יהיו משכנעים. אינני יודע אם יש לי אפשרות לזה. אבל ברצוני לומר דבר אחד פשוט, ראשית-כלל: אף-פעם לא היו ברשותי 7,000 ל"י, ואפילו גם הרכה פחות מזה. יכתוב מי שיכתוב ויאמר מי שיאמר ומה שיאמר בענין זה - לא היה באפשרותי אף-פעם בימי חי - ואני גם איני אף שיהיה באפשרותי - דבר כזה, לשלם למישהו סכום כזה או אחר בעד איזה דבר שלא יהיה.

ק. כהנא:

דבר שני, העובדה "עמד על זכותו להיות חבר-הכנסת". אינני יכול לשקל, אבל רבים מבני-הבית הזה בודאי יודעים כמה קשה להים להיות חבר-הכנסת ואיך הם היו יכולים ומוכנים לוותר על - תסלחו לי אם אני מתבטא במרירות מסוימת ברגע זה - "הכבוד" הזה. אני שם את המלה "כרגע" במרכאות כלפי. זה לא נוצר ברגע זה, ברגע של השמעות בעתונות, אלא ברגע שהייתי צריך לעמוד לדיון על זה שאני רוצה להיות חבר-הכנסת. ברגע זה נוצרו אצלי, כלפי, אותן המרכאות שהשתיי לי לעצמי להשתמש בהן.

אני רוצה, לסיכומו של דבר, לומר דבר אחד: אני יכול רק לאשר - אינני יודע אם יש ערך לאישורי, אני נקרא "הנאשם" ומושמץ - אבל למרות הכל מחובתי לומר זאת - אני יכול רק לאשר את דברי חברי מינץ, שלא ניתן ולא יינתן ולא הובטח שום סכום בעד הזכות להיות חבר בכנסת, בעד חברות בכנסת.

אני יכול לומר דבר אחד: אני מצדי לא הייתי, בשום פנים ואופן, נותן ידי לדבר כזה; לא הייתי מעיז לשבת אפילו שעה אחת יותר בכנסת, אילו היה דבר שכזה אפשרי מצדי או מצד חברי.

זה כל מה שאני יכול לומר.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
הדעה הכללית היא שכל הדיון אינו מכוון לחבר-הכנסת הרב כהנא, באופן אישי, אלא אין כאן כל פגיעה בפרט.

י. אורי:
לא נוכחתי בישיבה הקודמת, אך נזדעזעתי מענין זה, ולא משום מתן או אי-מתן כסף בעבור חברות בכנסת, אלא משום האפשרות של קומבינאציה בחברות בכנסת, של חילופין בין נציגים. אני נבחרתי ברשימה של תנועת המושבים, ואינני מתאר לי כלל אפשרות כזו, שאני אשב בכנסת שנה אמת, בשנה השניה יושב חבר שני, ובשנה השלישית חבר אחר וכו'. יש לעקור אפשרות של סידורים כאלה.

כאשר קראתי את דברי יו"ר הכנסת בישיבה הקודמת סברתי שהענין נסתיים בכבוד, לכבודה של הכנסת. וכבודם של חברי-הכנסת הוא כבודה של הכנסת. חבר-הכנסת כהנא, אין כאן מרכאות לגביך בלבד. ברגע שנשבעת כחבר-הכנסת - כבודך הוא כבוד הכנסת.

והערה שניה: אינני מקבל שום צד, פרט למפלגה, בבחירות לכנסת. סיעתם יכולה להתייעץ ברבנות הראשית, וכבודו של הרב קארליץ במקומו מונח - אך זה אינו נוגע לכנסת.

אשר לעצם הענין - עלי לומר לחברה-הכנסת רזיאל-נאור, שאינני חושב שכרורים נוספים של ענין זה יוסיפו כבוד לכנסת. כל פרסומת נוספת לא תביא תועלת לענין. אינני רוצה לטשטש את הענין. להיפך. אני מציע לקבל את ההחלטה הקודמת ולהפסיק את הדיון עתה. אינני יכול לחקור את חסרונותיהם של האחרים - מספיק לי כבודו של הרב כהנא כדי לסיים את הענין הזה.

מ. נורוק: אני תומך בהצעתו של חבר-הכנסת אורי.

ר. פלדמן: גם אני מצטרף אליה.

מ. ארם:
חבר-הכנסת אורי דיבר גם לעצם הענין. זכותו של כל חבר היא כזכותו של חבר הכנסת אורי. אני תובע את זכותי ואת זכות כל החברים לסיים את הדיון.

היו"ר ד. בר-רב-האי: אנו ממשיכים בדיון.

מ. ארם:

ברצוני להגיד לחברי-הכנסת מינץ, כהנא ואורי - ובמיוחד לשני חברי סיעת פועלי אגודת ישראל. בניגוד לדעתם אני סבור שיש צורך בוועדת-חקירה. לא כדי לבדוק את המעשה של סיעת פא"י, אלא כדי לבדוק את הזרם העכור הזה ואת מחול השדים שהתחיל מסביב לסיעה קטנה - אבל בכל-זאת מיעה. מה פתאום קפצה העתונות על ענין זה? סיעת פא"י נהגה בסדר גמור. היתה לה הזכות המלאה לבוא ולומר: חבר שערק מתוכי, שאינו במחיצתי, אין הוא יכול לזכות במנדט שלנו. שום זכות ושום הסכם מוקדם אינו יכול לכופף על הסיעה את החובה לתת לציגות בכנסת, למי שאין היא מגיעה.

הרבנות - זהו מוסד ממסלתי, הנתמך בכספי המדינה. אין מוסד כזה רשאי להתערב בענין לא-לו. את הדבר הזה אני רוצה לברר. גולדראט יכול היה לבוא לבית-המשפט ולתבוע. את המתול הזה, שבו נגרפה גם הרבנות אני רוצה לכלום.

אני רוצה שגם הכנסת תחווה את דעתה ולא מספיקה התשובה של פא"י לרבנות. ברור שהכנסת אינה יכולה לעבור בשתיקה על שמועות כאילו פא"י התחייבה לשלם לגולדראט עבור מקום בכנסת. לכן תייבת להיות ועדת-חקירה. אינני יודע כיצד היא תחקור - אבל היא חייבת לקום.

גם אם גולדראט אילץ את פא"י לשלם לה, והביאה למקח וממכר - האם אני חייב לתת לו פרס על-כך? האם אני צריך לחפזה על סחטן? האם אנו צריכים לעבור בשתיקה על כל מה שכותבת העתונות, על דבריו של קרליבך שלא קרה כדבר הזה בשום מדינה בעולם? ולא אדבר כבר כאן על-כך שבמדינות רבות קונים מנדטים ומשלמים עבורם, ושאפשר לעשות דברים אלה גם בעקיפין. לפתע פתאום באה העתונות ומשמיצה את המדינה בצורה שלא היתה כמות.

אני חושב שאם צריכים להיות מעוניינים שתהיה ועדת-חקירה על הסחטן, על העתונות הסנסציונית, על אלה שהשמיצו ועל הרבנות שאינה צריכה להתערב בענין לא-לה.

חבר-הכנסת אורי, אתה אומר שאינך רוצה לשטש את העניין. אבל ראה מה נעשה, כל אחד מהלך וצועק וזועק: ראו מה עושים בכנסת, והעתונות החיה מפי סנסציות מוסיפה כהנה וכהנה. לכן, יש לקצץ את ידי אלה שיצרו את הזרם העכור הזה - יהיו אשר יהיו.

סיעת פא"י צריכה להיות מעוניינת בוועדת חקירה. אם יתברר שאתם אשמים - אזי אינני רוצה לחפות עליכם.

י. הררי:

שורש הרע נעוץ בהסכם שנעשה בזמן הבחירות, אשר לפיו ייצג את הסיעה במשך שנתיים אדם אחד, ולאחר שנתיים ייצג אותה אדם אחר. ההסבר של סיעות פנימיות אינו מסביר דבר. אילו היו 4 סיעות - היו הנציגים מתחלפים כל שנה? אך הדבר הופך להיות הרבה יותר חמור, כאשר יש כאן ענין של תשלום כסף בעבור זכות שלא היתה צריכה להנתן.

לעצם הענין - ואני מביע את דעתי בלבד, כפי שנתרשמתי ממה ששמעתי כאן - הקשבת קשב רב להצהרה של שני החברים אשר באה להרגיע את חברי-הכנסת. הם אמרו שלא שולם כסף. אני, על-כל פנים לא נרגעתי מהודעתם. כולנו חכמים, כולנו נבונים. הרבה כהנא אמר שאף פעם לא היה לו סכום מסוים. האם מישהו טוען שלרב כהנא היה כסף שהוא שילם? ואם שולם סכום כלשהו - הרי יכולו ויאמרו שהוא ניתן לא עבור מקום בכנסת, אלא עבור שרותים אחרים. אני לא שמעתי שלא שולמה אף פרוטה אחת לגולדראט ולא שוכנעתי מכל הדברים האלה.

י. הררי:

אם זהו מצב הדברים - נשאלת השאלה מה יכולה הוועדה לעשות במקרה כזה ולצערי הרב עלי להשיב ולומר: אין הוועדה יכולה לעשות ולא-כלום, היא חסרת-אונים. אך מכיון שלא יתכן לעבור על ענין זה לסדר-היום, אני מציע שנמנה ועדה בת 3 חברים - ואני מדגיש שזאת תהיה ועדה מצומצמת. ועדה זו תצטרך לבדוק אם אמנם קרה בדבר הזה, אם קרה - האם הוא בניגוד לחוק הקיים, ואם הוא בהתאם לחוק - האם אין לשנות את החוק כדי למנוע הישנותם של מקרים כגון זה, (והכננה אינה רק לחשלום הכסף). הוועדה הזו תוכל לברר עם היועץ המשפטי אם הדבר ~~יש~~ שנעשה - אם נעשה - הוא בהתאם לחוק או לא.

בזה יוכל בינתיים להסתיים תפקידה של ועדה-הכנסת. כי לגבי מקרים מסוג זה קיימת רק סנקציה אחת: הציבור לא יבחר כמפלגה הזו בבחירות הבאות.

א. וילנסקה:

הענין הזה אינו ענינם הפרטי של חברי הכנסת מסייעת פא'י ומר גולדראט. אפשר להניח שהדברים שאמר הרב כהנא הם נכונים, אבל הענין אינו מצטמצם בתחום סיעתו בלבד. הענין של אפשרות בכלל - תאורטית ומעשית - של מקח וממכר על מנדט בכנסת, שליוחתי ציבורית, נוגע לאפשרות של הטלת כתם על שיתוף הציבורית של חבר-כנסת בתור חבר-כנסת ללא הבדל השתייכות סיעתית.

עובדה היא שיש ידיעות בעתונות שניתן כסף, לא על-ידי חבר-הכנסת כהנא. הידיעות האלו מעוררות בציבור יחס של אי-אמון לשליחותו הציבורית של חבר-הכנסת. על-כן, הענין הזה צריך לעניין את כולנו. על-כן, אני חושבת שאין להסתפק בהודעה שנשמעה ולעבור לסדר-היום.

לי נראה שסיעת פא'י צריכה להיות מעוניינת שהענין שהיא אומרת עליו שהוא "לא דוכים ולא יער" יתברר על-ידי ועדת חקירה, והיא חתן משנה-חוקף להגדעתם-הם. אז, גם השמש הקרקע מתחת לציניקאנים ולציניות שנשתררה בציבור בעקבות האפשרות של ניהול מו'מ וקניית מקום בכנסת, ושהשליחות הציבורית תהפך לנושא בבורסה.

על-כן, אני מציעה שהענין יתברר על-ידי ועדה-חקירה.

ש. בכה:

אני מצטער מאד שחבר-הכנסת מינץ לא קיבל את עצתנו בישיבה הקודמת ולא הסכים לוועדת חקירה. לא היינו נוקטים בהצעתנו, ואמרנו שלא נעמוד על הרכב מסוים של הוועדה - נסכים לכל הרכב שיהיה, ותהיה זו אפילו ועדה שיישב בה רק אדם אחד, ובלבד שהוועדה תחקור לגופו של ענין.

לאור הדיון שנתקיים כאן היום, איננו רואים שום אפשרות לחזור מהצעתנו הקודמת להקים ועדת-חקירה, ואנו חוזרים ומציעים אותה.

א. ברמן:

אנו הגדרנו את עמדתנו לכל הענין של מקח וממכר - אם היה כדבר הזה - וכבר בישיבה הקודמת שטרנו שאנו רואים ענין זה כחמור מאד, מבחינה ציבורית-מוסרית. אמרנו, שיש לנו רואים את החומרה לאו דוקא בענין ההסכמים הפנימיים של המפלגות - ואיננו רואים כל זכות להתערב בהם - אלא אך ורק בענין חשלום הפיזיים הכספיים ובמקרה הממכר על מקום בכנסת. הצענו אז למנות ועדת-משנה של ועדה-הכנסת שתחקור את כל הענין. אנו חוזרים היום ומציעים לבחור בוועדה כזו - היא יכולה גם להיות מצומצמת לפי הצעתו של חבר-הכנסת הררי - שתחקור את כל הפרשה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

ראשית, דומני שכולנו חייבים תודה לחברת הכנסת רזיאל-נאור שהעלה את הבעיה הזו מחדש. לא טוב, שבענין עדין מעין זה, תוצר הרגשה שלא נאמר כל מה שצריך היה להאמר, ועל-כן טוב לדון מחדש בכל הפרשה הזאת.

אשר לעצם הענין, נקודת הכובד מעיני איננה במתן הכסף, אלא בעצם האפשרות של הסכמים מוקדמים. ובענין זה לא תועיל לנו כל ועדה-חקירה. בחוק הבחירות האחרון נסינו להשיב על הבעיה שנתעוררה בקשר להסכמים כאלה, וקבענו שכתב התפטרות שנכתב לפני הבחירות הוא פסול, וכי על חבר-הכנסת להגיש מכתב התפטרות כחתימתו הוא ובעצם ידו ליו"ר הכנסת.

וכאן אני חוזר על מה שאמרתי בישיבה הקודמת: בשכילנו לא נשתנה דבר. חבר-הכנסת כהנא היה חבר-הכנסת ונשאר חבר-הכנסת. אילו היה מתפטר ובמקומו היה בא מר גולדראט, יכולנו לטעון שאיננו מקבלים חברים שנתקבל כתוצאה מהסכם מוקדם שכזה. אך כרגע לא חל כלפינו כל שינוי בנציגות של סיעת פא"י.

כך גם אינני מציע לעשות חשבון עם העתונות בהזדמנות זו. לאט לכם, חברי-הכנסת מינץ וארם; לאט לכם עם הילד הזה. אין זה ענין פשוט כלל ועיקר. הנפגע יכול תמיד לחפש לו דרכים משפטיות כדי להגן על עצמו מפני השמצות ועלילות אם היו כאלו. אינני חושב שהכנסת יכולה לחוות דעה בנוגע להתנהגותה של העתונות.

אינני רואה כל טעם בוועדה-חקירה. החלטת הגינוי שנתקבלה בישיבה הקודמת היא כוללת ונוגעת לכל אפשרות של מקח וממכר מסביב למנדט בכנסת. יותר מזה אין ועדה-הכנסת יכולה לעשות.

אנו יכולים רק ללמוד מן הנסיון הזה, ולהשתמש בו בשעת ניסוח חוק בחירות חדש. אני, למשל, טוען שאם יש הסכמים כלשהם, עליהם להיות גלויים, כדי שהבוחר יידע שהם קיימים.

לאחר הדיון הממצה הזה - אני מציע לאשר את החלטות ועדה-הכנסת אשר נתקבלו בישיבה הקודמת.

י. שפירא:

הענין שאנו עוסקים בו זו הפעם השניה הוא חמור מאד, משום שבענין זה קרו כמה מקרים שהם בלי שום ספק, מעסיקים מאד מאד את דעת-הקהל כולה, גם את דעתם של אנשים שאין להם שום פניות בדבר, אנשים הגונים וישרים שהמוסר הציבורי וכבוד הכנסת יקרים להם.

ישנם דברים שהם שנויים במחלוקת, ישנם דברים הטעונים בירור רב וישנם דברים שהם לגמרי מחוץ לכל ספק מסביב לשולחן זה. וכל זה התערב בפקעת אחת.

חבר-הכנסת הררי בשיטתו - ולדעתי בצדק - פוסל כל הסכמים ביחס למנדטים בכנסת. אני משער ואני יודע שלא כל חבר-הכנסת הם תמי-דעים אתו ואתי.

חבר-הכנסת ארם התבטא ביחס לאדם שאינו חבר הכנסת - שהיה חבר-הכנסת הראשונה - ביטוי חריף מאד. הוא אמר "עריק". הדבר הזה ניתן לשעורין. אני יכול לתאר לעצמי שמפלגה קטנה אנ גדולה, על-כל-פנים מכובדת, עלולה בגלל נימוקים רעיוניים מאד להתפלג. הפילוג הזה אינו דוקא לחצאין - יכול להיות רוב ומיעוט. מה צריכים במקרה זה לעשות חברי המיעוט - למסור את המנדטים שלהם? אחרת, חבר-הכנסת ארם יקרא להם "עריקים"? אני חושב שכל הענין הזה של הסכמים בעניני מנדטים - מתי חבר צריך להסתלק מן המנדט שלו ומתי לא - הוא ענין שדורש עיון רב. אני לא הייתי רוצה שמישהו מאתנו - ואף לא חבר-הכנסת ארם - יתחייב מראש שאם הסיעה שלו תאמר לו שעליו להסתלק מן המנדט הוא יסתלק. זהו נושא לדיחון מקיף על אחת מעקרונות חוקת-היסוד שלנו - בעיית החברות בכנסת.

י. שפירא:

עכשו אנו באים לשאלה השניה, שלפי העתונות תבע מר גולדראט מן הרב כהנא, כתוקף הסכם כזה, להסתלק ולחץ עליו שיזקק לבית-דין - אשר מצד אחד היה צו על הרב כהנא לא להזדקק לבית-דין זה, ומצד שני לא נעים ולא נוח היה לו שלא להזדקק לבית-דין זה. באה האתונות ואומרת שתמורת הסרת הלהץ הזה הוכסח או שולם כסף למר גולדראט. לפי ההחלטה הקודמת כולם פוסלים את הדבר הזה, ואני חושב שגם הציבור כולו יפסול את זה. באה סיעת פא"י ואומרת שלא היה דבר כזה; באים אחרים ואומרים שהיה, אבל בצורה אחרת. כולנו מסכימים שלא יתכן דבר כזה, אבל, בינתיים בקשר עם הוויכוח בעתונות אנו נתקלנו בתופעה אחרת. לא זו בלבד שנתברר שאנו חסרי-אונים בענין זה, אליבא דכל הדעות - אין לנו מוסד של ועדת-חקירה. אלא שאין לנו אפשרות להכריח אנשים להופיע בפני ועדת-חקירה. יכולה להיות דעה שאפשר להקים ועדת-חקירה מתוך תקווה שאנשים יבואו להעיד בפניה מתוך כבוד לכפפת. זהו דבר חמור מאד, כי יכולים להקים ועדת-חקירה והיא תשלח למשל הזמנה לרב אונטרמאן, והוא יסרב ויאמר שאינו רוצה להופיע בפני ועדת-חקירה מטעם הכנסת. ואותה עתונות שפמלאה התפלצות מכתירה את הדבר "עד אפס שעה", ויוצא שאדם המכבד את עצמו, אדם הגון, מקומו לא יכירנו כמוסד זה-ששמו כנסת. (ר. פלדמן: אחה מקבל את פסק-הדין של קרליבך?) אינני מקבל אותו. ביתס לחלק אחר של המאמר של קרליבך אנו יושבים ישיבה שניה ודנים, ואילו על החלק הזה המבטל את הכנסת ואת החברות בה אנו עוברים בשתיקה ואומרים: אנו, למעלה מזה; בנו, זה לא פוגע.

אינני יודע אם מדינה דמוקרטית יכולה לעבור על דבר כזה בשתיקה. אנו מכירים חוק של בזיון בית-המשפט. אבל אין לנו חוק במדינה האומר פגיעה בכבוד המוסד העליון של המדינה. צריך להיות חוק כזה. אז אפשר יהיה לבקר את עבודת הכנסת, את מדינתה אבל אסור יהיה לבזות אותה, אסור יהיה לבזות את החברות בכנסת. והענין הזה אינו פחות חמור מן הענין האחר. אך, כפי שכבר אמרתי, אנו חסרי אונים בכל הפרשה הזאת.

על-כן אני מצטרף להצעת חברי-הכנסת הררי. בישיבה הקודמת הצעתי שנקיים ועדה שבין היתר תברר את האמצעים שאנו יכולים לנקוט בהם להבא כדי שלא נהיה חסרי-אונים. אני, על-כל-פנים, אציע לוועדה החוקה חוק ומשפט להוציא מחוק הכנסת את אותו הקטע הדרן בוועדות-חקירה ותדון בו. לדעתי ועדה פזו צריכה להיות מורכבת משופטים בלתי-תלויים, שלא הפוליטיקה היא נר לרגלם, אלא כרוך העובדות. אם יאמרו לי שזה נושא חדש - אציע הצעה לסדר-היום.

הוועדה שאני מציע לבחור, צריכה לברר את כל ענין ההסכמים ואת הדרך החוקית כדי להגן על כבוד הכנסת. חבר-הכנסת הררי הציע שוועדה זו תברר גם היועץ המשפטי אם יש מקום להקנות את כל הפרשה הזאת. אני יכול מראש לומר לכם מה ישיב היועץ המשפטי. בישיבה הקודמת של ועדת-הכנסת השתתף גם היועץ המשפטי. הוא שמע את כל מה שנאמר כאן - ושחק.

על-כן, אני מחדש את הצעתי מן הישיבה הקודמת ומציע לבחור בוועדה שתברר בין היתר גם את בעיית ההסכמים.

ע. איכילוב:

מתוך הכרזת שנתקיים בישיבה הקודמת והיום תברר שעומדות בפנינו שתי שאלות: שאלת העתיד ושאלת העבר. חברים אמרו כאן דברים רציניים מאד לגבי הצורך לכלול בעתיד הבהרה חחוקתית כזאת שלא יהיה צורך בדיונים רבים, וראי, הוועדות המוסמכות של הכנסת, יתעכבו על המסקנות של ברורים אלה, אם כי יכול לקרות דבר כזה גם בעתיד, כאשר הדברים יהיו כתובים שחור על גבי לבן. דברים כאלה יכולים לקרות ולא להגיע לידיעת הציבור, והם פכולים לקרות וכן להגיע לידיעת הציבור.

ע. איכי לוב:

כרגע אנו דנים במקרה ששייך לעבר ובנסיבות שיהן תחוקה. והמקרה עומד באור שהציבור והעתונות כפו עלינו או דחפו אותנו לתוכו. האמת העובדתית היא שלפני שהענין הזה הגיע לכנסת או לאחת מוועדותיה, דיברו עליו ברחוב וכחכו עליו בעתונות.

במקרה זה, דומני שהמוצא הטוב ביותר היה שחברי סיעת פא"י בוועדה, יציעו ועדת-חקירה. היום והם סותרים את כל מה שנאמר בעתונות וכדי להוכיח, כי אמנם אין שחר בכל הדברים האלה, וכדי למנוע הרגשה בלתי-נעימה שנשארת אצל כל אחד לאחר קריאתם ושמיעתם של הדברים האלה - טוב היו עושים אילו הציעו ועדת-חקירה.

אינני רוצה להכנס כרגע לבעיה של סמכויותיה של ועדת-חקירה בגבול האפשרות הציבורית והסמכות המכובדת של הכנסת. אך ועדה כזו, בנסיבות הקיימות, היא המוצא הטוב ביותר מכל הענין.

ב. מינץ:

אני אומנם מודה לחברי וידידי איכילוב על פנייתו אלי. אבל אינני יכול לקבל את זה. אין לי מה להוסיף בפני שום ועדת-חקירה או ועדת-משנה או משהו אומה לכך. אמרתי את דברי ואלו הן העובדות שהיו ומתוך הכרתנו העמוקה. אין לי מה להוסיף ואיני מקבל את הצעתו.

הי"ר ד. בר-רב-האי:

אנו נגשים להצבעות. ראשית, עלינו להצביע על ההצעה לאשר את ההחלטות שנתקבלו בישיבה הקודמת. אם הצעה זו מתקבלת אין מקום ליתר ההצעות. אם היא אינה מתקבלת, ישנה הצעה להקים ועדת-חקירה, והצעתו של חבר-הכנסת הררי למנות ועדה.

י. שפירא:

הצעתי והצעת חבר-הכנסת הררי, כרגע, היא משותפת: תבחר ועדה בת 3 או יותר - ועדה מצומצמת - שתבדוק: א. כיצד אפשר לתת לכנסת כלי של חקירה יעילה ביחס לדברים שאינם בגדר של חקירה פלילית; ב. לברר מה הם דרכי החקירה ומה הן ההצעות לחקיקה כדי למנוע הסכמים על הסתלקות מן הכנסת; ג. שמירה על כבוד הכנסת.

חבר-הכנסת הררי מציע גם להתייעץ עם היועץ המשפטי. אינני מתנגד להצעה זו, אם כי אינני רואה בה כל תועלת.

ב. אזניה:

אני מבקש לדחות את ההצבעה לישיבה הבאה. הובאו כאן הצעות חדשות, שברצוני לעיין בהן.

י. אורי:

אני חומך בהצעתו של חבר-הכנסת אזניה לדחות את ההצבעה.

י. הררי:

אם הבקשה לדחות את ההצבעה באה לשם התייעצות בסיעה - אנו נוהגים להענות לה. אך אם אין זו בקשה של הסיעה, הרי אינני רואה דבר מביש יותר מאשר לדחות את ההצבעה. אם הנכם כל-כך חרדים לדעתה של העתונות ולכבודה של הכנסת - הצביעו עתה וסיימו את הענין.

י. שפירא:

אני מתנגד לדחיית ההצבעה.

הי"ר ד. בר-רב-האי:

אם זו דרישה של סיעה - נוהגים להענות לה. אך מכיון שזהו הצעה של חבר-נצביע עליה.

ה צ ב ע ה

ברוב של 9 קולות נגד 6 קולות
הוחלט להצביע
בישיבה זו.

ע. איכי לוב:

כרגע אנו דנים במקרה ששיך לעכר וכנסיכות
שין תחוקה. והמקרה עומד באור שהציבור והעתונות כפו עלינו או דחפו
אותנו לחוכו. האמת העובדתית היא שלפני שהענין הזה הגיע לכנסת או
לאחת מוועדותיה, דיברו עליו ברחוב וכתבו עליו בעתונות.

במקרה זה, דומני שהמוצא הטוב ביותר היה
שחברי סיעת פא"י בוועדה, יציעו ועדת-חקירה. היום והם סותרים את
כל מה שנאמר בעתונות וכדי להוכיח, כי אמנם אין שחר בכל הדברים האלה,
וכדי למנוע הרגשה בלתי-נעימה שנשארת אצל כל אחד לאחר קריאתם ושמיעתם
של הדברים האלה - טוב היו עושים אילו הציעו ועדת-חקירה.

אינני רוצה להכנס כרגע לבעיה של סמכויותיה של
ועדת-חקירה בגבול האפשרות הציבורית והסמכות המכובדת של הכנסת. אך
ועדה כזו, בנסיבות הקיימות, היא המוצא הטוב ביותר מכל הענין.

ב. מינץ:

אני אומנם מודה לחברי וידידי איכילוב
על פנייתו אלי. אבל אינני יכול לקבל את
זה. אין לי מה להוסיף בפני שום ועדת-חקירה או ועדת-משנה או משהו
לומה לכך. אמרתי את דברי ואלו הן העובדות שהיו ומתוך הכרתנו העמוקה.
אין לי מה להוסיף ואיני מקבל את הצעתו.

הי"ר ד. בר-רב-האי:

אנו נגשים להצבעות. ראשית, עלינו להצביע
על הצעה לאשר את ההחלטות שנתקבלו בישיבה
הקודמת. אם הצעה זו מתקבלת אין מקום ליתר ההצעות. אם היא אינה
מתקבלת, ישנה הצעה להקים ועדת-חקירה, והצעתו של חבר-הכנסת הררי
למנות ועדה.

י. שפירא:

הצעתי והצעת חבר-הכנסת הררי, כרגע, היא
משותפת: תכתר ועדה בת 3 או יותר - ועדה
מצומצמת - שתכדוק: א. כי צד אפשר לתת לכנסת כלי של חקירה יעילה
ביחס לדברים שאינם בגדר של חקירה פלילית; ב. לברר מה הם דרכי
החקיקה ומה הן ההצעות לחקיקה כדי למנוע הסכמים על הסתלקות מן הכנסת;
ג. שמירה על כבוד הכנסת.

חבר-הכנסת הררי מציע גם להתייעץ עם היועץ
המשפטי. אינני מתנגד להצעה זו, אם כי אינני רואה בה כל תועלת.

ב. אזניה:

אני מבקש לדחות את ההצבעה לישיבה הבאה.
הובאו כאן הצעות חדשות, שכרזוני לעיין בהן.

י. אורי:

אני תומך בהצעתו של חבר-הכנסת אזניה לדחות
את ההצבעה.

י. הררי:

אם הבקשה לדחות את ההצבעה באה לשם התייעצות
בסיעה - אנו נוהגים להענות לה. אך אם אין
זו בקשה של הסיעה, הרי אינני רואה דבר מביש יותר מאשר לדחות את ההצבעה.
אם הנכם כל-כך חרדים לדעתה של העתונות ולכבודה של הכנסת - הצביעו
עתה וסיימו את הענין.

י. שפירא:

אני מתנגד לדחיית ההצבעה.

הי"ר ד. בר-רב-האי:

אם זו דרישה של סיעה - נוהגים להענות לה.
אך מכיון שזהו הצעה של חבר-נציביע עליה.

ה צ ב ע ה

ברוב של 9 קולות נגד 6 קולות
הוחלט להצביע
בישיבה זו.

הצעתנו אומרת: ועדת-הכנסת שמעה את הודעתו של חבר-הכנסת מינץ, ולשם הבהרת

א. רזיאל-נאור:

הענין מציעה ועדת-חקירה.

נעמיד להצבעה את ההחלטות שנתקבלו בישיבה הקודמת. נצביע על כל פסקה ופסקה לתוד.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

והשניה הפיסקה הראשונה אומרת:

"בעקבות פנייתו של יו"ר הכנסת וגם סיעת פועלי אגודת-ישראל דנה ועדת-הכנסת על הסכם כהנא-גולדראט והשמועות שנפוצו בקשר לכך בעתונות. ועדת-הכנסת מחווה את דעתה כי יש לגנות באופן חמור כל מיקוח כספי בקשר למנדטים לכנסת"

ה צ ב ע ה

פה-אחד נתקבלו שתי הפיסקות הראשונות בהחלטת ועדת-הכנסת בישיבתה ביום 5.1.54

הפיסקה השלישית אומרת:

היו"ר ד. בר-רב-האי:

"ועדת-הכנסת שמעה את הודעתו של נציג סיעת פועלי אגודת-ישראל ככנסת, חבר-הכנסת בנימין מינץ, שבה הכחיש בכל תוקף, כי הוכסחו, ניתנו או יינתנו פיצויים כספיים כלשהם למר גולדראט, בקשר למנדט בכנסת".

ה צ ב ע ה

פה-אחד נתקבלה הפיסקה השלישית בהחלטת ועדת-הכנסת בישיבתה ביום 5.1.54

הפיסקה הרביעית אומרת:

היו"ר ד. בר-רב-האי:

"בעיות ההסכמים הפנימיים בתוך מפלגות לקראת בחירות תכורר אגב הדגון בחוק הבחירות לכנסת השלישית" לעומתה ישנה הצעה להקים ועדת-חקירה והצעה למנות ועדה מצומצמת שתברר את ענין ההסכמים עכשו.

הצעתו של חבר-הכנסת הררי אומרת שתבחר ועדה כזאת שתברר את האפשרויות לעתיד וגם את העבר. אדם יכול לתמוך בחלק הראשון של ההצעה מבלי לתמוך בחלק השני. על-כן יש להבדיל גם בהצבעה בין שני החלקים.

ב. מינץ:

אמרת דברים גלויים, שאני חושב שוועדה כזאת אין לה מה לעשות בקשר לעבר. הצעתו של חבר הכנסת הררי היא, שהוועדה תברר את השאלה אם היועץ המשפטי. אינני מתנגד לזה.

י. שפירא:

הצעתנו היא: ועדת-הכנסת מחליטה לבחור ועדת חקירה שתבחר את כל הפרשה ותחשוף את כל המניעים והגורמים שגרמו לסבך זה.

מ. ארם:

אני מציע ועדת-חקירה שתכדוק את כל הענין ותביא את מסקנותיה לוועדת-הכנסת.

ש. כבה:

היו"ר ד. בר-רב-האי:
נצביע תחילה על הפיסקה האחרונה של
ההחלטה הקודמת של ועדה-הכנסת. אם
היא לא תתקבל נצביע את הצעותיהם של חברי-הכנסת הררי ושפירא ואת
ההצעה להקים ועדה-חקירה.

ה צ ב ע ה

ברוב של 9 קולות נגד 8 קולות
הוחלט לא לאשר את הפיסקה האחרונה
בהחלטה הקודמת של ועדה-הכנסת,
האומרת: " בפית הסכמים הפנימיים
בתוך מפלגות לקראת בחירות תבורר אגב
הדיון בחוק הבחירות לכנסת השלישית"

היו"ר ד. בר-רב-האי:
אני מעמיד להצבעה את ההצעה להקים ועדה
חקירה למקרה הנדון.

ה צ ב ע ה

ברוב של 10 קולות נגד 8 קולות
נדחתה ההצעה להקים ועדה-חקירה
למקרה הנדון.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
נעמיד להצבעה את הצעתו של חבר-הכנסת
הררי, האומרת: ועדה-הכנסת בוחרת בוועדה
מצומצמת שתברר את דרכי החקירה כדי לאפשר חקירות מטעם הכנסת בשאלות
עובדתיות, לברר את ענין ההסכמים ביחס למנדטים ואת הדרכים להגנה
על כבודה של הכנסת.

נצביע על כל אחד מן התפקידים המוצעים
לוועדה זו לחוד.

תחילה - בירור ענין ההסכמים ביחס למנדטים.

ה צ ב ע ה

פה-אחד נתקבלה ההצעה להטיל
על ועדה מצומצמת לברר את
ענין ההסכמים ביחס למנדטים.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
עתה נצביע על ההצעה שהוועדה תברר את
האפשרות של חקירת חוק להגנה על כבודה
של הכנסת.

ה צ ב ע ה

פה-אחד נתקבלה ההצעה להטיל
על הוועדה המצומצמת לברר
את הדרכים לחקירת חוק להגנה
על כבודה של הכנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
ההצעה האחרונה היא, להטיל על הוועדה
לחוקק חוק שיאפשר חקירות מטעם הכנסת
בשאלות עובדתיות. כן נצביע על ההצעה שהוועדה תתייעץ עם היועץ המשפטי
אם יש מקום להתערבות של הכנסת ביחס לעבר.

ה צ ב ע ה

ברוב של 9 קולות נגד 8 קולות נדחתה ההצעה להטיל
על הוועדה המצומצמת לחוקק חוק שיאפשר חקירות מטעם
הכנסת בשאלות עובדתיות.

ברוב של 8 קולות נגד 5 קולות נדחתה ההצעה שהוועדה
המצומצמת תתייעץ עם היועץ המשפטי אם יש מקום להתערבות
הכנסת ביחס לעבר.

ה ו ת ל ט

לאחר דיון מחדש בענין כהנא-גולדראט בעקבות פנייתם של יו"ר הכנסת וגם של סיעת פועלי אגודת-ישראל -

ועדת-הכנסת מחווה את דעתה כי יש לגנות באופן חמור כל מיקוח כספי בקשר למנדטים בכנסת.

ועדת-הכנסת שמעה מחדש את הדעתו של נציג סיעת פועלי אגודת-ישראל בכנסת, חבר-הכנסת בנימין מינץ, ואת הדעתו של חבר-הכנסת הרב כהנא, שבהן הכחישו בכל תוקף, כי הובטחו, ניתנו או יינתנו פיצויים כספיים כלשהם למר גולדראט, בקשר למנדט בכנסת.

ועדת-הכנסת בוחרת ועדה מצומצמת שתברר את ענין ההסכמים ביחס למנדטים ואת הדרכים להגנה על כבוד של הכנסת.

י . שפירא:
ברצוני להודיע שאינני הושב שהחלטה בענין דרכי החקירה של עובדות, אינה מונעת ממני את האפשרות להעלות את הבעיה בוועדת-החוקה חוקה ומשפט.

הישיבה ננעלה בשעה 11.20